

ENERJİDE ÖZELLEŞTİRME VE ULUSLARARASI TAHKİM İSTEMİ

Avukat Gökhan Candoğan

1970'lerde çıkarılan TEK'in Kuruluş Yasası ile merkezileştirilen ve temel bir kamu hizmeti olarak kamu kuruluşu tarafından yerine getirilmesi sağlanan elektrik üretimi, iletimi ve dağıtım hizmeti, 1984 tarihli 3096 sayılı yasa kapsamında, yap-işlet-devlet ve işletme hakkı devri işlemleri ile özel kişi/kuruluşlara gördürülmeye ve merkezi yapısı kırılmaya çalışılmıştır. Bu işlemler, aynı zamanda ilgili mevzuatta (anayasa dahil) ciddi değişiklikler gerektirmesine rağmen, yurttaşlara açık tartışılabilir ve eleştirilebilir işlemler yerine "gizli" işlemleri tercih eden ve paranın gücünün hukuk sistemi dahil her türlü kuralları rahatlıkla aşabileceğini öngören bir idare anlayışı, hukuku bir kenara bırakarak köklü değişikliklere gitmeyi uygun görmüştür.

İdare hukuku, hukuk devleti ilkesinin yaşama geçmesinde vazgeçilmez öneme sahip bir hukuk alanı olarak, özellikle sosyal devlet/refah devleti ile birlikte gelişmiş ve bugünkü etki alanına ulaşmıştır. İdare hukukunun temelinde, her türlü idari eylem ve işlemin yargı denetimine tabi olması yatmaktadır. İdarenin eylem ve işlemleri yargı denetimine tabi olmadığı taktirde hukuk devletinden bahsedebilmek mümkün olmayacaktır.

Özelleştirme işlemleri, bu anlamda, idare hukuku alanında gerçekleşen bir çok işlem (sözleşme ve diğer idari işlemler) ve eylemi yargı denetimi dışında bırakma kastı ile gerçekleştirilmektedir. Küreselleşme ile birlikte her türlü sınırlama ve yasaklamadan bağımsız olarak dünyanın istediği bölgesinde yatırım yapma ve kar elde etme şansı bulan ulusötesi sermaye ve bunun kuruluşları, bu tür bir ulusal yargı denetiminin olmamasını özellikle istemekte ve tercih etmektedir. Ulusal yargı engelini ortadan kaldırmanın da ötesinde, herhangi bir sebeple yatırımın ve yatırımcının zarara uğraması halinde, bu zararın karşılanmasını hedefleyen bu anlayış, yeni uluslararası hukuk düzeni kurmak için de ciddi adımlar atmıştır. Bu sistem tam olarak yerleştiğinde, artık yatırımcı, savaş sebebiyle bile zarara uğrayacak olsa,

yatırımını yaptığı ülkeden tazminat alabilme hakkını elde edecektir.

Bu anlamda, enerji özelleştirmeleriyle birlikte uluslararası tahkim isteminin niye bu denli gündeme getirildiği, kavranması zor olmayan bir sorun olmaktadır. Büyük çaplı sermaye ve teknik bilgi gerektiren ve esas itibariyle bugüne kadar kamu aracılığıyla yerine getirilmiş bu hizmeti yürütecek bir özel sektör ülkemizde yoktur. Uluslararası alanda ise, bu faaliyetlerde tekel oluşturmuş, sayıca pek fazla olmayan ulusötesi şirketler mevcuttur. Bu ulusötesi şirketler, yanlarına aldıkları taşeron yerli şirketlerle birlikte enerji özelleştirmesine katılmakta ve projeler almaktadır. Ancak, yatırımlarını her türlü riske karşı korumanın peşinde olan şirketler, proje dolayısıyla imzalanan sözleşmelerden kaynaklanan bir uyuşmazlık söz konusu olduğunda, ulusal yargı organları yerine uluslararası tahkim kuruluşlarına gidilmesini istemektedirler.

Uluslararası tahkim konusunda ciddi spekülasyonların yapıldığı bu günlerde, konuya ilişkin görüşlerimizi belirtmekte fayda görüyoruz. Bu sebeple, öncelikli olarak, tahkim kurumu kısaca tanımlanmaya çalışılacak, arkasından da uluslararası tahkim hakkında bilgi sunulacaktır.

Tahkim

Tahkim, "Bir hak üzerinde ihtilafa düşmüş olan iki tarafın, anlaşarak, bu uyuşmazlığın çözümünü özel kişilere bırakmaları ve uyuşmazlığın özel kişiler tarafından incelenip karara bağlanması"(1) olarak tanımlanabilir.

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 516-536. Maddeleri arasında düzenlenmiş olan tahkim, istisnalar dışında ihtiyari/isteği bağlı bir uyuşmazlık çözümü yoludur. (Mecburi tahkim örneği olarak; Kamu kuruluşları arasındaki uyuşmazlıkların mecburi tahkim ile çözülmesi (3533 sayılı kanun), Tütün ve Tütün Tekeli Kanununa Göre Mecburi Tahkim (1177 sayılı Kanun), Toplu İş Uyuşmazlıklarında Mecburi Tahkim (Yüksek Hakem Kurulu) sayılabılır).

Tahkim, yasa gereği sadece çekişmeli (medeni) yargıya giren ticari uyuşmazlıklar (davalar) için mümkündür. Bir uyuşmazlık konusunda tahkime gidilip gidilemeyeceğinin tayininde ölçüt, uyuşmazlığın iki tarafın iradesine bağlı bir konuya ilişkin olup olmadığıdır. Bu sebeple asıl olarak ticari nitelikteki işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim sözkonusu olmaktadır.

Yukarıdaki ölçüt, ceza yargısında ve idari yargıda tahkimin uygulanmasının mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Gerek idari yargıda, gerekse ceza yargısında işlemler tarafların arzuları dışında belirlenmiş objektif hukuk kuralları çerçevesinde yürütülür. Çünkü her iki yargı alanı da toplum yaşamını, kamu hizmetlerini, kamu vicdanını yakından ilgilendiren konuları içermekte ve çözüme kavuşturmaktadır. Bu sebeple, özel olarak seçilmiş hakemler aracılığıyla uyuşmazlığı mevcut kanunlara göre değil adalet ve nesafet esaslarına göre çözüme kavuşturmayı hedefleyen tahkimin idari yargıda ve ceza yargısında uygulanması söz konusu olamaz.

Yabancı Hakem Kararları (Uluslararası Tahkim)

Prof. Dr. Baki Kuru, "milletlerarası (uluslararası) tahkim" kavramı diye bir kavramın olamayacağı görüşünü ileri sürmektedir(2). Kuru'ya göre, bir hakem kararı ya Türk hakem kararıdır ya da yabancı hakem kararıdır. Türk hukuk sistemine göre de, yabancı hakem kararı sayılmayan her hakem kararı Türk hakem kararı olarak kabul edilmek zorundadır. Yabancı hakem kararı ile Türk hakem kararı arasındaki ayrım, ikisine uygulanacak usullerin farklı oluşu açısından değer kazanmaktadır.

Yabancı hakem kararları hakkındaki başlıca uluslararası anlaşmalar şunlardır:

- 1) Yabancı Hakem Kararlarının İcrası Hakkında 26.9.1927 Tarihli Cenevre Sözleşmesi.
- 2) Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkında 10.6.1958 Tarihli New York Sözleşmeleri
- 3) Milletlerarası Ticari Hakemlik Hakkında 21.4.1961 Tarihli Avrupa Sözleşmesi.

Bu uluslararası anlaşmaların yanında Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Komisyonu (UNCITRAL), Uluslararası Ticaret Odası (ICC) Tahkim Divanı, Dünya Bankası nezdinde oluşturulan Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü için Uluslararası Merkez (ICSID) gibi kurumlar da çok taraflı anlaşmalar ile oluşturulmuş tahkim kuruluşlarıdır.

Türkiye Cumhuriyeti yukarıda sayılan anlaşmalardan; 1958 tarihli New York Sözleşmesini, 1991 yılında 3731 sayılı Kanun ile, 1961 Avrupa Sözleşmesini 1991 yılında 3730 sayılı kanunla onaylanmış,

Dünya Bankasının tahkim kuruluşu olan ICSID'in kuruluşuna 1988 yılında 3460 sayılı kanunla katılmıştır.

Bu anlaşmalardan 1958 tarihli New York Sözleşmesine imza atılırken, Türk hukukuna göre ticari iş sayılan konularda bu anlaşmanın hükümlerinin uygulanacağı yolunda bir rezerv koyulmuş, ancak ICSID'e katılırken bu yönde bir rezerv düzenlenmemiştir. Bu rezervin anlamı, ticari iş sayılmayan yatırım alanlarında (örneğin idare hukuku alanına giren YİD, Yİ, vb. yatırımlarda) bu sözleşmelerde yazılı tahkim sürecinin işlemeyeceğidir.

Ulusal tahkimde, tahkimin konusunu sadece iki tarafın arzusuna tabi, kamu düzenine ilişkin olmayan hususlar oluştururken, uluslararası tahkimde, yatırım tanımı özellikle çok geniş tutularak her türlü faaliyetten kaynaklanan uyuşmazlıkların uluslararası tahkim kuruluşlarına götürülmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, bir yandan imzalamış olduğu uluslararası anlaşmalar (ICSID, UNCITRAL ve yanda onay kanununun Meclisten çıkması beklenen Avrupa Enerji Şartı) bir yandan da yine imza koyduğu 30'a yakın iki taraflı anlaşmalar (Bilateral Investment Treaty-BIT) ile hukuk sistemimiz açısından mümkün olmamasına rağmen, idare hukuku alanına giren yatırımlarda da uluslararası/ulusal tahkimi kabul etmiştir. Bu kabul doğrultusunda, özellikle enerji alanında imzalanan anlaşmaların çoğuna uyuşmazlıkların çözümünde uluslararası tahkim kuruluşlarının yetkili olduğuna dair hükümler konmuştur.

Ulusal Yargı Sistemi Yerine Uluslararası Tahkimin Tercih Edilişinin Sonuçları

Ulusal tahkim kararlarının geçerli olabilmesi için, yargı denetiminden geçmesi şarttır. Hakem kararı, yerel mahkeme ve temyiz yoluyla gittiği Yargıtay incelemesinden geçmeden kesinleşemez. İstisnai bir yol oluşu sebebiyle çok sıkı bir denetime tabi tutulan ulusal hakem kararları yargı süzgecinden geçmektedir.

Buna karşın, yabancı hakem kararları, doğru dürüst bir hukuki denetlemeye tabi tutulmadan geçerli olabilmektedir. Örneğin ICSID kurallarına göre çözülmüş bir uyuşmazlık sonucunda verilen karar yatırımcı lehine ise ve paraya ilişkinse bu kararın Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından derhal uygulanması gerekmektedir. bu kararın ulusal bir yargı organına götürülerek denetlenmesi sözkonusu değildir.

Kararların denetime tabi olmaması, tahkim kurallarını koyan ve uygulayan kişi/kuruluşların ulusötesi şirketler ve gelişmiş ülkeler lehine kararlar verme

olasılığının yüksek olması gerçeğiyle birlikte, yapılan işlemin adil bir yargılama olmaktan öte, ulusötesi yatırımcı lehine, haksız da olsa haklı çıkmasına yarayan bir mekanizma oluşturmak olduğunu ortaya koymaktadır. "Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekli mi?" başlığı altında 11 Nisan 1997 tarihinde Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma enstitüsü bünyesinde gerçekleştirilen sempozyumda Baki Kuru, tahkim kuluşlarının ne denli bağımsız olduğuna ilişkin şu anısını aktarmıştır:

"Bir olayda bir Türk firması ile İtalyan firması arasında ihtilaf çıkmıştı. Sulh müzakereleri sırasında İtalyan firması, hakem şartında Cenevre'yi tahkim yeri olarak düzenlemiş, o da Milletlerarası Ticaret Odası'nın tüzüğüne atf yapmış, İtalyan firması Cenevre'de tahkim cereyan edecek diye, daha baştan Cenevre'den bir avukat tayin etti. Sulh görüşmelerini tahkim öncesinde Cenevreli avukat yürütüyor. Avukat, Türk firmasına şunu yazıyor. Diyor ki: anlaşmaya varmazsanız, sizi uyarırım diyor. Tahkim yeri Cenevre'dir diyor. Milletlerarası Ticaret Odası Cenevre'den bir avukatı hakem tayin edecektir diyor ve o hakem sizin aleyhinize karar verecektir ve siz yargılama giderlerine de mahkum edileceksiniz diyor, açıkça yazılı şekilde. Ondan sonra iş Milletlerarası Ticaret Odasına intikal ediyor... Milletlerarası Ticaret Odası... Cenevre'den yazıhaneleri neredeyse komşu olan bir avukatı tayin etti. Türk tarafı gitti kendini savundu, bir profesör avukat tuttu, Cenevreli hakem hiçbirini dinlemedi, Türk tarafını yüzde yüz mahkum etti." (3)

Görüldüğü üzere, uluslararası tahkimin kurallarını koyanlar karşısında, bir kamu kuruluşunun, bir az gelişmiş ülke şirketinin pek fazla şansı yoktur. Şans olsa bile, hukuk sistemimizden tamamıyla farklı bir alanda gelişen, farklı kurallar ve ilişkiler gerektiren bir alanda Türk hukukçularının başarılı olabilmesi oldukça zordur. Bilgi, tecrübe ve para üstünlüğünü elinde tutan uyumsuzluktan galip çıkacak taraf olacaktır.

Uluslararası tahkim isteminin altında yatan önemli nedenlerden birisi de kanımca, küreselleşme ideolojisi adıyla yayılmaya çalıtılan yeni bir düzenin hukuki temellerini oluşturmak ve insanlar üzerinde bu sistemi meşrulaştırmaya çalışmaktır. Mevcut kararlardan ve sözleşme örneklerinden anlaşıldığı kadarıyla, ulusötesi şirketler, hangi yargı düzeninde olursa, istedikleri sonucu elde etmekte pek zorlanmamaktadırlar. Ama hedef, nihai olarak tüm dünyada geçerli bir düzen oluşturmak olduğu için, bugüne kadar imzalanmış iki taraflı, çok taraflı anlaşmalarla zaten temellerini yitirmiş içi boşaltılmış ulusal yargı sistemlerini tamamıyla devre dışı bırakmak

için uluslararası tahkimde ısrar edilmektedir.

Uluslararası tahkim istemi, bu çerçevede, imzalanmış olan yukarıda yazılı anlaşmalar, 1988 tarihli Çok Taraflı Yatırımları Garantileme Ajansı (IGA) ve imzalanması için yoğun çaba harcanan Çok Taraflı Yatırım Anlaşmalı (MAI) ile birlikte, ulusötesi bir yargı düzeni içinde anlamlı olmaktadır. Amaç, her hal ve koşulda yatırım ve yatırımcıyı korumaktır.

Bu sebeplerle, uluslararası tahkim istemine karşı çıkarken, bunun Anayasal Hukuk Sistemimiz açısından mümkün olmadığından (idare hukukuna tabi işlerde) öte, yurttaşların ve toplumun geleceği açısından da ne gibi sonuçları olacağını ifade etmek gerekmektedir. Bu yapılmadığı taktirde, örneğin elektrik üretimi, iletimi ve dağıtımını işinin sadece ticari bir iş olarak görülmesine, doğal tekel niteliğindeki bu hizmetlerin üretilmesi ve topluma sunulmasının çokuluslu şirketlerin kar beklentileri doğrultusunda şekillenmesine onay verilmiş olacaktır. Kamu hizmeti kavramı tarihe karışacak, yurttaş-devlet ilişkisi, kamu hizmetini üreten ve sunan-kamu hizmetinden faydalanan ilişkisi yerine, satıcı-müşteri ilişkisine dönüşecektir.

Bunun sonuçlarının neler olabileceğine ilişkin ipuçları ortada dolaşmaktadır. Hukuk sisteminin önemsenmemesi ve kuralsızlığın tercih edilmesi, ticari hayata, bir nevi tahkim hizmeti gören, devletten bağımsız hakem sıfatı yüklenebilecek "mafya baba"larının oluşmasına sebep olmuştur. Ticari uyumsuzlukları çözen bu mafya babaları, tahkimin bir nevi eğitimsiz öncülleridir.

Hukuk, toplumsal yaşamı düzenlemenin en önemli aracı olduğu kadar onu dejenere etmenin, yozlaştırmanın da önemli bir aracı olabilir. Mevcut hukuk sistemini kendisine engel olarak gören çevreler, bu anlamda, amaçlarına ulaşmak için normlar karmaşası yaratarak hukuku yozlaşmanın bir aracı olarak kullanmak istemektedirler. Çünkü, aksi halde hukuk sistemi açısından meşru olmayan bir çizgide hareket ettikleri apaçık ortaya çıkacağından, topluma söylenen yalanların hiçbir dayanağı kalmayacaktır. Tıpkı bugün Türkiye'de yapılan özelleştirmelerin hiçbir yasal dayanağının olmaması, imzalanan uluslararası anlaşmaların T.C. Anayasasını ortadan kaldıran niteliğinin toplumdan saklanması, uluslararası tahkim hala tartışılan bir konu olarak görünmesine rağmen, her anlaşmada yer aldığı ifade edilmemesi gibi...

Evet, aslında, Kral çırtlıplak(!)

(1) Baki Kuru, HUMK, 4. Cilt, 1991

(2) Baki Kuru, a.g.e

(3) Milletlerarası Tahkim Konusunda Yasal Bir Düzenleme Gerekli mi?, 1997, sf. 256-257

- 1) Türkiye'nin telekomünikasyon alanında yaşadığı yapısal değişimi nasıl görüyorsunuz?
- 2) Türkiye, telekomünikasyon pazarının neresinde?
- 3) Türkiye'nin telekomünikasyon altyapısını değerlendirir misiniz?
- 4) Telekomünikasyon alanında gerçekleştirdiğiniz çalışmalarını, geleceğe dönük öncelikleriniz çerçevesinde değerlendirir misiniz?

ASELSAN Genel Müdürü Hacim Kamoy

A S E L S A N

İçinde bulunduğumuz yıllarda, elektronik sanayiinin tek başına bir sanayi dalı olmaktan çıkıp, öbür tüm sektörleri geliştiren lokomotif bir sanayiye dönüşmesi ile birlikte, telekomünikasyon sektörünün boyutları da giderek büyümüş ve en ileri teknolojilerin kullanıldığı bir sektörü konumuna gelmiştir.

Telekomünikasyon sektörü, ülkemizde bugün belirli birikimleri olan bir konuma gelmiş bulunmaktadır. Geçen zaman içinde çağdaş bir üretim alt yapısı oluşmuş, üretim teknolojileri alanında bilgi birikimi sağlanmış ve kadrolar yetişmiştir. Başlangıçta tümü lisans altında üretilen ürünler, yerlerini çağdaş yöntemlerle geliştirilen özgün ürünlere bırakmaya başlamıştır.

Dünyadaki gelişmelere paralel ve hatta daha fazla bir artış oranı ile gezgin ileti-

şim istemleri Türkiye'ye büyük bir değişim getirmiştir. Kişisel Haberleşme (GSM) şebekelerinin getirdiği dinamizm ile Türkiye'de telekomünikasyon sektöründeki özelleşme bu şebekeler ile başlamıştır. Öte yandan on yılın öncesine kadar düşünceden öteye gitmeyen son kullanıcıya radyo dalgaları üzerinden ulaşma kavramı bugün dar bantlı ve geniş bantlı olarak gezgin Haberleşme Sistemleri (GSM PCS PHS vb.) ile gerçekleşmiş, Kablosuz Telefon Sistemi ile artık sabit kullanıcılar bile radyo sistemleri ile şebekelere bağlanmış; ev içi haberleşmede de benzer bir yaklaşım ile çeşitli yerel ağ sistemleri artık radyo sistemleri üzerinden bağlanır hale gelmiştir.

Telekomünikasyon sektörünün savunma sistemleri açısından önemi daha büyüktür. Askeri haberleşme boyutlarının giderek gelişmesi, en ileri teknolojilerin kullanıldığı haberleşme ağlarında emniyetli haberleşmenin ve elektronik koruma tedbirlerinin önemini artırmıştır. Bilgisayarlı veri haberleşmesi, ses ve data kriptosistemleri, mobil haberleşme teknolojisi içinde bulunduğumuz yıllarda

olduğu gibi, önümüzdeki yıllarda da en aygın ve en önemli uygulamalar arasında olacaktır.

Öte yandan bilişim sektörünün gelişmesi ile veri iletişim yoğunluğunun artması yapısal olarak telekomünikasyon sektörünü ve işleticisini değişikliğe sürüklemiş ve şu andaki sektörde Pazar payının büyük çoğunluğu ses ürünlerinden veri iletişimine yönelik ürünlere geçmiştir. Veri iletişimi uygulamalar ise gerek kamu, gerekse kişisel ve finansal verilerle güvenliğin (kriptolojinin) önemini daha çok arttırmaktadır.

ASELSAN 23 yıl önce Türk Silahlı Kuvvetlerinin haberleşme sistemleri ihtiyacını karşılamak için kurulmuştu. Bu haberleşme sistemlerinde kazanılan teknolojik bilgi birikimi ve iyi yetişmiş mühendis işgücü Silahlı Kuvvetlerimizin ve Kamu ve Özel Kuruluşlarımızın elektronik konusunda diğer ihtiyaçlarının karşılanmasında büyük bir potansiyel oluşturmuştur.

ASELSAN faaliyet alanını ihtiyaçları paralelinde bilinçli bir şekilde genişletmiş ve ASELSAN'ın teknolojik düzeyini kısa bir zaman için entegrasyon ağırlıklı büyük

projeleri organize ederek üstlenebilecek ve ayrıca birçok konuda dünyadaki gelişmiş ülkelerin ürünlerinden daha üstün özelliklere sahip ürün geliştirebilecek duruma gelmiştir. ASELSAN'ın 100'ü teknoloji çalışmaları ile TÜRKİYE bugün;

Elektronik Harp Cihazları alanında kendi öz tasarımını ve üretimini yapan ilk 10 ülke arasındadır.

Frekans Atlamak VHF/FM Kriptolu Telsiz Sistemleri alanında kendi öz tasarımını ve üretimini yapan ilk 4 ülke arasındadır. Kestirme cihazları alanında ilk 4 ülke arasındadır.

GSM Cep telefonu alanında cihaz geliştirmiş bulunan ilk 9 ülke arasındadır.

TASMUS Taktik Haberleşme Sistemini ise aynı teknolojiyi kullanmayı düşünen Avrupa ülkelerinden önce geliştirilip, hizmete sunulması planlanmıştır.

Dünya çapında telekomünikasyon konusundaki gelişmelerin sonucunda, günümüzde bilgiye sahip olmanın toplumlara ve kurumlara akladığı güçten bahsedilirken; 2000'li yıllarda iletişimin global düzeyde artması ve bilginin serbestçe dolaşır hale gelmesi ile, bilgiyi alanlardaki bilgiye erişim yine mümkün olmayacak ve yine bu tip bilgi uluslar arası stratejik bir güç olarak karşımıza çıkacaktır. Ancak ürettikleri veya erişebildikleri bilgiyi hızlı ve koordineli bir biçimde kullanarak yeni ürün ve üretim teknolojilerine, dolayısı ile toplumsal refaha dönüşmeleri toplumlar için hayati bir konudur. 2000'li yıllarda çağdaş dünya olarak adlandırılan grup içinde yer alacaktır.

Türkiye'nin de bu grup içinde yer alabilmesi için bilimsel, teknolojik ve ekonomik

uluslar arası alanda rekabet edebilecek, yüksek teknolojiyi yeni ürün ve yeni üretim teknolojileri geliştirme yeteneklerine sahip olması gerekir. Bu yeteneğe sahip olmak için ise bu yetenekler ile toplumsal refah arasındaki ilişkinin çok iyi anlaşılması gerekmektedir. Ülkemizde yalnız tekstil, tarım ve düşük teknoloji sanayi ürünleri ihraç ederek veya batılı büyük firmaların üretim aşeronluğunu yaparak ya da turizm hizmetleri vererek ve bunun karşılığında uçak, helikopter, silah, elektronik sistemler (yani yüksek teknoloji ürünler) satın alarak 80 milyar dolara ulaşan dış borcumuzu azaltamaz. Türkiye, mutlaka kendi yüksek teknoloji sistemlerini üretmeli, dünyada bu alanlarda rekabete girmeli ve bunu gerçekleştirmek için gereken bilgi toplumu alt yapısını kurmalıdır.

Türkiye; Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunun öncelikler sıralamasında ilk sıraya yerleştirdiği ve üreysel (jenerik) bir teknoloji olan enformasyon (bilgi) teknolojileri konusunda ulusal teknoloji yeteneğini yükseltmeyi gerçekleştirmelidir. Bunun için de devletin kısa-orta-uzun vadeli satın alımları ulusal bilim, teknoloji ve sanayileşme yeteneğini yükseltecek şekilde düzenlenmelidir.

Bu amaçla bir an önce ortaya konması, uzun vadeli ülke hedeflerinin ve devlet politikalarının belirlenmesi, uygulama yöntemlerinin tespiti, uygun kamu teclirik politikalarının yürütülmesi, insan kaynaklarının dolayısı ile mali eğitiminin

bu yönde planlanması gibi organize bir hareketin başlatılması önemlidir. Bu genel kabul görmüş yaklaşımın önündeki en büyük engel ise finansman problemi dir. Yabancı yatırımlar bu kaynak problemini çözemez, çözemez. Çünkü hiçbir ticari oluşum kendine rakip yaratmak istemez. Türkiye, bir noktadan itibaren kendi öz kaynaklarını yazarak bu kısır döngüyü kırmak zorundadır.

Yukarıda önerilen organize hareket için bir pilot sektör seçilerek uygulamaya buradan başlanabilir. ASELSAN olarak bu sektörün sivil ve askeri bilşim projeleri olarak seçilebileceğini düşünüyoruz. Bu konuda ASELSAN'da hazırlanan ve hem Elektrik Mühendisleri Odası'nın bu yıl düzenlediği kongrede sunulan, hem de ASELSAN dergisinde yer alan "Savunma Sanayinin Ülkemizin Bilim ve Teknoloji Alt Yapısına Etkileri" isimli makedede bu konuya açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

ASELSAN'ın bulunduğu sektöre katkısı, gerek sanayi kuruluşlarımız, gerekse üniversitemiz ve araştırma kuruluşlarımızla gerçekleştirilen orta projeler yoluyla olacaktır. ASELSAN, bu projelerle yalnız teknolojik bilgisini değil, uzun yıllardır gerçekleştirmekte olduğu uluslar arası programlar sırasında edindiği, bilgi yönetimi, AR-GE süreçleri yönetimi, kalite gibi konulardaki tecrübelerini de kendisiyle işbirliğine giden Mali kuruluşlarla paylaşmaktadır. ASELSAN'ın ilkesi yurt içinde işbirliği dünyada rekabettir. ASELSAN, sınırlı ülke kaynaklarının verimli kullanımı açısından bu anlayışa önemli olduğunu her fırsatta vurgulamaktadır.

